

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
к. філософ. н., доцент
Інна САВИЦЬКА
«30» травня 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засідання кафедри психології
№ 11 від «20» травня 2022 р.
В.о. завідувача кафедри
Ірина МАРТИНЮК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Англійська мова та друга іноземна»
Маріанна ГОЛЬЦОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ»

Спеціальність: 035.043 «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська)»
Освітня програма «Англійська мова та друга іноземна»
Факультет (ННІ): гуманітарно-педагогічний
Розробник: доцент кафедри психології, к. психол. н. Валентина ТЕСЛЮК

Київ – 2022 р.

Опис навчальної дисципліни
«Психологія»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	«Бакалавр»	
Спеціальність	035.043 «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська)»	
Освітня програма	«Англійська мова та друга іноземна»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова (вибіркова)	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проєкт (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-----	-----
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	
Рік підготовки	2	3
Семестр	3	2
Лекційні заняття	15 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Лабораторні заняття	0 год.	-
Самостійна робота	75 год.	118 год.
Індивідуальні завдання	0 год.	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	2 год.	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – забезпечення майбутніх фахівців знаннями з загальної психології, на основі теоретичних знань озброїти уміннями і навиками визначення психологічного контексту в умовах практичної діяльності.

Завдання:

- формування уявлення про психічну активність як засіб відображення та перетворення навколишнього світу;
- аналіз закономірностей функціонування психіки;
- розширення світоглядного і професійного горизонту в результаті ознайомлення з розвитком психології як науки;
- ознайомлення з структурними компонентами психіки та їх взаємозв'язком;
- набуття студентами навичок пояснення і використання в практичній діяльності особливостей перебігу психічних процесів, функціонування психічних станів та прояву психічних властивостей.
- формування студентами навичок свідомого самоконтролю та саморегуляції власних психічних станів та поведінки;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні категорії, поняття загальної психології;
- історичні передумови, перспективи розвитку психології;
- головні теоретичні напрями сучасної психології;
- теоретично обґрунтовані методи дослідження психічних процесів та особистості.

вміти:

- дотримуватися певного методологічного підходу до психологічного дослідження та аналізу психічних процесів та особистості клієнта;
- орієнтуватися у різноманітних теоріях, критично аналізувати різні підходи

до основних психологічних категорій, враховувати отримані знання в практичній діяльності;

- визначати основні властивості особистості, психологічні механізми детермінації поведінки;
- враховувати індивідуальність, неповторність, внутрішній потенціал самотворення особистості.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологія як наука

Тема лекційного заняття 1. Психологія як наука та етапи її становлення.

Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Психічні процеси: пізнавальні, емоційні, вольові. Психічні стани як характеристика загального стану психіки. Основні характеристики психічних станів: тривалість, спрямованість, стійкість, інтенсивність. Психічні властивості особистості: спрямованість, темперамент, здібності, характер.

Тема лекційного заняття 2. Поняття про психіку.

Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. Природа і механізми психічних явищ. Свідомість як вищий рівень психічного відображення. Основні функції психіки. Загальні проблеми походження психіки людини.

Тема лекційного заняття 3. Принципи та методи психології.

Загальне уявлення про методи наукового дослідження. Основні групи психологічних методів: об'єктивні і суб'єктивні. Основні суб'єктивні методи психології: спостереження, включене спостереження, само спостереження, опитування (письмове, усне, вільне). Суб'єктивні методи кількісної оцінки психічних явищ. Основні типи психологічних тестів. Проективні тести. Експеримент як основний метод сучасної психології. Види експериментів (лабораторний, природний).

Змістовий модуль 2. Особистість у психології. Когнітивна та афективна сфера особистості.

Тема лекційного заняття 1. Теорії особистості. Склад і структура особистості.

Біхевіоральний підхід до вивчення особистості. Психодинамічна теорія особистості З. Фрейда (фрейдизм). Аналітична психологія К.Г. Юнга. Індивідуальна психологія А. Адлера. Гуманістична психологія. Трансперсональна психологія Станіслава Грофа.

Індивід, людина, особистість, індивідуальність, суб'єкт. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості, темперамент. Соціально-психологічна характеристика особистості, характер. Генетичний аспект особистості: від задатків до здібностей. Психологічна структура особистості. Свідомість і несвідоме. Самосвідомість особистості.

Тема лекційного заняття 2. Відчуття і сприймання. Пам'ять. Увага.

Загальне поняття про відчуття. Відчуття як чуттєве відображення окремих властивостей предметів. Фізіологічні механізми відчуття. Види відчуттів. Загальне уявлення про класифікації відчуттів. Інтероцептивні, пропріоцептивні і екстероцептивні відчуття. Контактні і дистантні відчуття. Генетична класифікація відчуттів: протопатичні і епікритичні відчуття. Основні властивості і характеристики відчуттів. Властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація. Абсолютна чутливість і чутливість до розрізнення. Абсолютний і відносний пороги відчуттів. Сприймання та його характеристики.

Визначення і загальна характеристика пам'яті. Пам'ять як психічний процес. Основні механізми пам'яті: запам'ятовування, збереження, впізнання і відтворення. Фізіологічні основи пам'яті. Основні процеси і механізми пам'яті. Основні види запам'ятовування: довільне і мимовільне. Заучування. Поняття про мнемічну діяльність. Осмислене і механічне запам'ятовування. Навмисне і ненавмисне відтворення. Основні види пам'яті. Класифікація окремих видів пам'яті; по характеру психічної активності, по характеру цілей діяльності, по тривалості закріплення і збереження матеріалу. Рухова пам'ять. Емоційна пам'ять. Образна пам'ять. Словесно-логічна пам'ять. Довільна і мимовільна пам'ять. Короткочасна, довгострокова й оперативна пам'ять.

Поняття про увагу. Увага як психічний феномен. Основні характеристики уваги. Основні види уваги. Мимовільна увага і фактори, що її спонукають. Особливості довільної уваги. Соціальні фактори довільної уваги. Післядовільна увага. Основні властивості уваги.

Тема лекційного заняття 3. Мислення та інтелект. Уява. Воля. Емоції та почуття.

Поняття про мислення. Мисленнєві операції. Види мислення. Сутність та теорії інтелекту. Динаміка та фактори, що обумовлюють інтелект. Вимірювання інтелекту.

Поняття про уяву. Фізіологічні основи уяви. Уява й фантазія. Роль уяви в житті людини. Фізіологічні основи уяви. Види уяви. Класифікація уяви за ступенем навмисності: довільна і мимовільна уява. Відтворююча уява. Творча уява. Мрія. Аглотинація як механізм формування образів уяви. Схематизація і акцентування.

Загальна характеристика вольових дій. Основні психологічні теорії волі. Фізіологічні і мотиваційні аспекти вольових дій. Структура вольових дій. Вольові якості людини і їхній розвиток.

Види емоцій і їх загальна характеристика. Співвідношення понять “емоції” і “почуття”. Основні характеристики емоцій. Основні види емоцій. Класифікація емоцій. Амбівалентність емоцій. Вищі почуття. Основні характеристики настроїв. Почуття, як вища форма емоційного переживання. Поняття про почуття. Співвідношення понять «почуття» та «емоція». Почуття як стійке емоційне ставлення до значущого об’єкту. Характеристика емоційних ставлень. Класифікація почуттів.

Змістовий модуль 3. Діяльність та спілкування.

Тема лекційного заняття 1. Психологічний аналіз діяльності. Потреби та мотиви.

Поняття про діяльність. Мета і мотиви діяльності. Структура діяльності. Засоби діяльності, процес їх засвоєння. Процес формування вмінь і навичок. Основні різновиди діяльності. Творча діяльність. Класифікація потреб. Класифікація мотивів поведінки, діяльності особистості.

Тема лекційного заняття 2. Проблема спілкування в психології.

Поняття спілкування. Спілкування як взаємодія. Спілкування як обмін інформацією. Спілкування як сприймання людьми один одного. Психологічні способи впливу в процесі спілкування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА												
Тема 1. Психологія як наука та етапи її становлення.		2	4			8		2				14
Тема 2. Поняття про психіку.		2	2			8						14
Тема 3. Принципи та методи психології.		2	4			9						14
Разом за змістовим модулем 1		6	10			25		2				42
Змістовий модуль 2. ОСОБИСТІСТЬ У ПСИХОЛОГІЇ. КОГНІТИВНА ТА АФЕКТИВНА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ												
Тема 4. Теорії особистості. Склад і структура особистості.		2	4			8						14
Тема 5. Відчуття і сприймання. Пам’ять. Увага.		2	4			8						14
Тема 6. Мислення та інтелект. Уява. Воля. Емоції та почуття.		2	4			9						14
Разом за змістовим модулем 3		6	12			25						42
Змістовий модуль 3. ДІЯЛЬНІСТЬ ТА СПІЛКУВАННЯ												
Тема 7. Психологічний аналіз діяльності. Потреби та мотиви.		2	4			12						17
Тема 8. Проблема спілкування в психології.		1	4			13						17
Разом за змістовим модулем 4		3	8			25						34
Усього годин	120	15	30			75						118

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Психологія як наука та етапи її становлення.	4
2.	Принципи та методи психології.	2
3.	Поняття про психіку.	4
4.	Теорії особистості. Склад і структура особистості.	4
5.	Відчуття і сприймання. Пам’ять. Увага.	4
6.	Мислення та інтелект. Уява. Воля. Емоції та почуття.	4
7.	Психологічний аналіз діяльності. Потреби та мотиви.	4

6. Методи навчання

Методи організації навчальної діяльності студентів: лекція, практичне заняття, самостійна робота, консультація.

Словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж.

Наочні методи навчання: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні методи навчання: вправи.

Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності студентів: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний).

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: ділові та рольові (драматизація) ігри, дискусії і диспути, студентські наукові конференції, створення ситуації емоційно-моральних переживань, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

7. Форми контролю

Поточний контроль знань студентів проводиться в усній формі (опитування за результатами опрацьованого матеріалу, дискусії, професійно-орієнтовані завдання); проміжний контроль (тестування після завершення опанування модуля) у письмовій формі; підсумковий контроль знань у вигляді екзамену в письмовій формі, з подальшою усною співбесідою.

8. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Психологія як наука. Її статус серед природничих та гуманітарних наук.
2. Місце психології серед інших наук.
3. Предмет сучасної психології. Її категорійний апарат.
4. Психіка, її функції та явища. Механізми психіки.
5. Поняття психічних стани.
6. Психічні процеси та їх характеристика.
7. Психічні властивості особистості.
8. Історія становлення наукової психології.
9. Основні галузі психології.
10. Предмет і завдання загальної психології.
11. Методологічні принципи психології: системно-структурний, розвитку, детермінізму, історичності, єдності психіки та діяльності.
12. Теоретичні методи дослідження особистості.
13. Загальна характеристика емпіричних методів вивчення особистості.
14. Спостереження: його види, об'єкти та вимоги до процедури.
15. Анкетні методи.
16. Метод експертних оцінок.
17. Психологічне тестування.
18. Метод аналізу продуктів діяльності особистості.
19. Експеримент: його види, компоненти та властивості.
20. Поняття про діяльність
21. Мета й мотиви діяльності
22. Структура діяльності.
23. Поняття про відчуття
24. Класифікація відчуттів.
25. Чутливість аналізатора та поріг чутливості.
26. Поняття про сприймання.
27. Види сприймання.
28. Властивості сприймання.
29. Поняття про пам'ять.
30. Теорії пам'яті.
31. Види пам'яті
32. Запам'ятовування та його види.
33. Відтворення та його види.
34. Поняття про увагу.
35. Фізіологічні основи уваги.
36. Види й форми уваги.
37. Властивості уваги.

38. Мислення як пізнавальний процес.
39. Природа мислення.
40. Розумові дії та мислительні операції.
41. Форми мислення: судження, міркування, умовиводи, поняття.
42. Поняття інтелекту.
43. Поняття про уяву.
44. Процес створення образів уяви.
45. Види уяви: мимовільна й довільна; творча та репродуктивна.
46. Мрія як особлива форма уяви.
47. Поняття про емоції та почуття.
48. Фізіологічні основи емоцій і почуттів.
49. Форми переживання емоцій і почуттів.
50. Вищі почуття: моральні, естетичні, праксичні й інтелектуальні.
51. Поняття про волю.
52. Фізіологічні основи волі.
53. Вольова діяльність.
54. Поняття про особистість та її структуру.
55. Співвідношення понять індивід, особистість, індивідуальність.
56. Поняття потреби, мотиву та мотивація.
57. Класифікація мотивів.
58. Поняття про темперамент.
59. Поняття про характер. Природа характеру, фізіологічні основи характеру.
60. Поняття про здібності та задатки.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Бакалавр» Спеціальність 035.043 «Філологія»	Кафедра Психології 2022-2023 н.р	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Психологія»	Затверджую В.о.зав. кафедри (підпис) Ірина МАРТИНЮК 2022 р.
Екзаменаційні запитання			
1. Основні галузі психології.			
2. Види уяви.			
Тестові завдання різних типів			

1. Термін «психологія» з'явився в:
  - а) 11 ст.;
  - б) 16 ст.;
  - в) 17 ст.;
  - г) 4 ст. до н.е.
2. Розмістіть у правильній послідовності етапи розвитку психології:
  - а) психологія як наука про душу;
  - б) психологія як наука про свідомість;
  - в) психологія як наука про факти, закономірності і механізми психіки;
  - г) психологія як наука про поведінку.
3. Психічні явища: психічні процеси, психічні стани, психічні феномени – це ... психології.
4. Властивість високоорганізованої живої матерії, що полягає в активному відображенні суб'єктом об'єктивного світу, в побудові суб'єктом невідчужуваної від нього картини цього світу і регулювання на цій основі поведінки і діяльності – це ...
5. Структурні компоненти психіки людини:
  - а) психічні процеси;
  - б) психічні якості;
  - в) психічні стани;
  - г) вольові якості.
6. Відносно стійкий рівень психічної діяльності, який проявляється в підвищеній або зниженій активності людини...
7. Мінімальна величина подразнення, в результаті якого вперше виникає відчуття:
  - а) абсолютний поріг відчуття;
  - б) нижній абсолютний поріг;
  - в) верхній абсолютний поріг чутливості;
  - г) мінімальний поріг відчуття.

8. Назвіть метод вивчення психічного явища, умови виявлення і розвитку якого створюються штучно, спеціально ...

9. Виберіть метод, який передбачає багаторазове обстеження одних і тих же осіб протягом тривалого відрізка часу, що вимірюється іноді десятками років:

- а) порівняльний метод;
- б) комплексний метод;
- в) лонгітюдний метод;
- г) тести.

10. Біосоціальна істота, якій притаманні членороздільна мова, свідомість, вищі психічні функції і яка здатна створювати знаряддя праці та використовувати їх в процесі суспільної праці:

- а) індивід;
- б) особистість;
- в) людина;
- г) індивідуальність.

9. Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» зі змінами від 03.03.2021 р. протокол № 5 табл. 1.

Таблиця 1.

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

10. Методичне забезпечення

Психологія: ЕНК [для студентів спеціальності «Філологія»]. Київ: НУБіП, 2022. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3015>

11. Рекомендована література

Основна

1. Бондарчук О.І., Туриніна О.Л. Загальна психологія: навч. посіб. Київ: Логос, 2004. 140 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 288с.
3. Загальна психологія: навч. посібник / О.Скрипченко, Л.Долинська, З.Огороднійчук та інш. Київ: "А.П.Н.", 1999. 436 с.
4. Загальна психологія: підруч. для студентів вищ. навч. закладів. / С.Д.Максименко, В.О.Зайчук, В.В.Клименко, В.О.Соловієнко. За загальною редакцією акад. С.Д.Максименка. Київ: Форум, 2000. 543 с.
5. Загальна психологія: Хрестоматія: навч. посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ: Каравела, 2007. 640 с.
6. М'ясоїд П.А. Загальна психологія. Київ: Вища школа, 2001. 487 с.
7. Психологія: підручник / Ю.Л.Трофімов, В.В.Рибалка, П.А.Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л.Трофімова. 3-тє вид., стереотип. Київ: Либідь, 2001. 560 с.
8. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ «Центр учбової літератури», 2012 р. 296 с.

Допоміжна

9. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта: навч. посіб. Київ: Сфера, 1998. 342 с.
10. Алпатова О.В. Вікова психологія: конспект лекцій. Київ: НАУ, 2002. 147с.
11. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
12. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
13. Вашека Т.В. Основи психологічної практики: навч. посіб. Київ: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. 200с.
14. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В.Долинська та ін. Київ: Каравела, 2007. 400с.

15. Галян І.М. Психодіагностика: навч. посібн. Київ: Академвидав, 2011. 464 с.
16. Гічан І.С., Гічан О.І. Експериментальна психологія. Київ: НАУ, 2003. 76 с.
17. Головань С.М., Голубенко О.Л. та ін. Методологія та організація наукових досліджень: підручник / МОНМС України, Східн. нац. університет ім. Володимира Даля. Луганськ: СХУ В. Даля, 2011. 332 с.
18. Демківський А.В., Безус П.І. Основи методології наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Акад. муніципального управління, 2012. 276 с.
19. Заброцький М. Основи вікової психології. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2002. – 112 с.
20. Загальна психологія / За ред. С. Д. Максименка. 2-ге вид. Вінниця: Нова Книга, 2004. 360 с.
21. Загальна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ: Либідь, 2005. 284 с.
22. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ: МОН. 2004. 216 с.
23. Коваленко А.Б., Корнєв М.Н. Соціальна психологія: підручник. Київ: Геопринт, 2006. 393с.
24. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2004. 208 с.
25. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Ельга, Ніка – Центр, 2012. 400 с.
26. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Кондор, 2006. 206 с.
27. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія: навч. посіб. 2-е вид., випр. і доп. Київ: Каравела, 2012. 264 с.
28. Максименко С. Д. Розвиток психіки в онтогенезі: у 2 т. Київ: Форум, 2002. Т.1. 319 с.; Т.2. 335с.
29. Максименко С. Д. Загальна психологія: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2004. 701с.
30. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підруч. для вузів. Київ: Центр учбової літератури, 2005. 624 с.
31. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2004. 329 с.
32. М'ясоїд П. Задачі з курсу загальної психології: навч. посіб. Київ: Вища шк., 1998. 184с.
33. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2005. 448с.
34. Основи психології: підручник / за ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. Київ: Либідь, 1995. 632с.
35. Палеха Ю., Леміш Н. Основи науково-дослідної роботи: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015. 336 с.
36. Палій А.А. Диференціальна психологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 432 с.
37. Панок В.Г. Практична психологія. Теоретико-методологічні засади розвитку. Монографія. Чернівці: Технодрук, 2010. 486 с.
38. Партико Т. Б. Загальна психологія: навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 168 с.
39. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. 3-тє вид., випр. Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. 352 с.
40. Психологія: підручник / за ред. Ю.Л. Трофімова та ін. Київ: Либідь, 1999. 558 с.
41. Психологія внутрішнього світу / упор. Т. Гончаренко. Київ: 2003. 127 с.
42. Психологія особистості: словник-довідник / за ред. П.П.Горностая, Т.М.Титаренко. Київ: Рута, 2001. 320 с.
43. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. Київ, 2003. 116 с.
44. Соловей М.І., Спіцин Є.С., Кудіна В.В. Методологія та технологія науково-педагогічних досліджень: посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Ленвіт, 2009. 192 с.
45. Степанов О.М. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 416с.
46. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. Київ, Либідь, 2003, 376 с.
47. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. 3 вид., стер. Київ: Знання-Прес, 2003. 295 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посіб. Київ, 2000. 256 с. URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/875/Maksimenko_S.D. - Zagal%27na_psihologiya.pdf (дата звернення 11.05.2022).
2. Варій М.Й. Психологія: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури. 2007. URL: <https://textbooks.net.ua/content/category/41/57/47/> (дата звернення 11.05.2022).
3. Васянович Г.П. Основи психології: навч. посіб. Київ: Педагогічна думка, 2012. 114 с. [http://lib.iitta.gov.ua/9961/1/Васянович%20\(2\).pdf](http://lib.iitta.gov.ua/9961/1/Васянович%20(2).pdf) (дата звернення 11.05.2022).
4. Трофімов Ю.Л. Психологія: підручник. Київ: Либідь. 558 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/526-psihiologiya-trofimov-yul.html> (дата звернення 11.05.2022).